

Voor jubilerende verenigingen hebben wij altijd met plezier een plaatsje in ons jaarboek ingeruimd. Dit jaar worden twee verenigingen in de bloemetjes gezet: de KVLV bestaat 75 jaar en tegelijkertijd is de KWB 50 jaar jong. Beide verenigingen hebben in de afgelopen jaren van hun bestaan een niet te onderschatten rol gespeeld in onze gemeente.

Emmy Gardin beschrijft in de hiernavolgende pagina's hoe de Boerinnenbond van 1921 evolueerde naar de KVLV van 1996; een evolutie die perfect in de pas liep met het veranderende tijds- en maatschappijbeeld in dezelfde periode.

Van de pen van Luc Haeghebaert leest U verder hoe het met de KWB reilde en zeilde in de afgelopen halve eeuw.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

KVLV Lichtervelde bestaat 75 jaar

Emmy Gardin

Het is een gewoonte, misschien meer een traditie om in het jaarboek van de Heemkundige Kring verenigingen die een respectabel aantal jaren bestaan, te huldigen in een artikel. Dit jaar vierde KVLV Lichtervelde, de vroegere Boerinnenbond, haar 75-jarig jubileum, waarmee ze dus zeker een plaats verdienen in dit jaarboek.

Uniek is dat deze driekwarteeuw van verenigingsleven keurig bijgehouden werd in verslagboeken, 50 jaar lang zelfs met de hand geschreven door ijverige "schrijfsters" tot in 1971 de tikmachine en later de computer zijn intrede deed.

De boeken zijn aangename en verhelderende lectuur, omdat ze veel meer zijn dan een droge opsomming van feiten. Ze geven, vooral in de vooroorlogse jaren, door hun uitgebreidheid een beeld weer van een tijdgeest en zijn zodoende als tijdsdocument historisch enorm interessant.

Nu ik uw nieuwsgierigheid gewekt heb, wil ik u nog even op uw honger laten zitten en het even over de structuur van de Boerinnenbond - KVLV hebben.

Nationaal gezien werd de Boerinnenbond opgericht in 1907 in Leuven, als vrouwelijke tegenhanger van de Boerenbond. Het doel van de vereniging was tweeërlei: pedagogisch en moraliserend, gecombineerd met ontspanning.

Onder auspiciën van Leuven werden her en der plaatselijke afdelingen opgericht. Opvallend is de sterke verwevenheid met het katholicisme, veelal zijn het geestelijken die op hun parochie het initiatief nemen om een dergelijke vereniging op te richten. Zo ook in Lichtervelde waar op 03/07/1921 E. H. Van Hemele de stichtingsvergadering van de plaatselijke Boerinnenbond voorzat:

... op 3 juli 1921 beantwoordden een 50 tal boerenvrouwen en dochters aan den oproep van E. H. Van Hemelen, ten ende eene boerinnegilde tot stand te brengen ...

Het bestuur bestond naast de proost uit een voorzitter, een ondervoorzitter, een schrijfster en een penningmeesteres. De gemeente werd ingedeeld in verschillende wijken met elk een wijkverantwoordelijke. Ze zetelden mee in het bestuur en vormden de tussenschakel tussen dit bestuur en de leden van hun wijk.

In 1921 waren dit:

- Proost: E. H. Van Hemele
- Voorzitter: mevr. Camiel Vandewiele¹
- Ondervoorzitter: mevr. Emeric Maenhout
- Schrijfster: Maria Callewaert
- Penningmeesteres: Andrea Vankeirsbilck
- Wijkmeesteressen:

---

¹ Mevr. Camiel Vandewiele was de grootmoeder van Andre Pauwelijn, wiens echtgenote TreesVandeputte huidig voorzitter is.

- mevr. Joseph Dewaele
- Maria Wostyn
- Estaline Tempelaere
- Maria Lootens
- mevr. Jules Gardin
- Madeleine Demuynck
- mevr. Joseph Goethals
- Maria Goethals
- Maria Steelandt
- Augusta Vandecaveye
- Aline Dejonghe
- Hortense Kindt

Er werd besloten om vijf vergaderingen per jaar te houden: aanvankelijk lagen de data vast; namelijk op tweede Paasdag, 8 september, tweede Kerstdag en een feestvergadering waarvan de datum vrij te bepalen was.

Reeds van bij de start werd een soort studiekering opgericht voor de jongere leden, hun taak was met liedjes, toneelstukjes, voordracht en dans de vergaderingen op te vrolijken. Deze gedeeltelijke opsplitsing kreeg op 13/02/1930 een meer definitief karakter met de oprichting van de BJB (Boerinnenjeugdbond). Naast het verzorgen van de vergaderingen, kregen zij ook aparte bijeenkomsten en activiteiten specifiek voor hun leeftijd.

Een ander uitvloeisel van de afscheiding van de jongere leden is de oprichting van de Landbouwhuishoudschool op 18/09/1922. Dit was geen permanent dagonderwijs, maar veeleer te vergelijken met een cursus, het doel was:

... de boerenmeisjes hun land, hofstede en bedrijf te leren beminnen en hoogschatten. Men leert er alles wat een meisje, of liever eene huisvrouw van den buiten kan nuttig zijn: de keuken, de wasch, de naad, de melkerij, veeteelt, hoenderteelt, groenselteelt, huishoudkunde, gezondheidsleer enz ...

In de vergaderingen van de Boerinnenbond kwamen typisch vrouwelijke onderwerpen aan bod: koken, naaien, opvoeden van kinderen, verplegen van zieken, binnenhuisinrichting, tuin aanleggen en verzorgen ...

Maar daarnaast werd reeds van bij het begin erkend dat een boerin niet alleen huishoudster was, maar actief meehielp een bedrijf te runnen.

Tijdens de vergadering van 26/12/1921 werd gehamerd op het belang van boekhouden.

... er dient boek gehouden te worden om vooreest op de hofstede het best te kunnen rekening houden over de meest opbrengende dier- en plantsoorten en vervolgens om desnoods den boek als getuige tegen overtollige belastingen te kunnen voor den dag halen ...

(20 boerinnen waren overtuigd en kochten een "boekhouden")

Het initiatief werd genomen om zoals voor de oorlog (1914-1918) opnieuw een botermarkt in te richten op zaterdag. Soms zijn de vergaderingen haast bijna studienamiddagen, in de verslagen staan zeer uitgebreide uiteenzettingen over hoenderteelt, kweken van varkens, houden en verzorgen van vee.

Meer algemeen werd er gewezen op het nut van verzekeringen (brand- en levensverzekering), op de verplichtingen bij het aanwerven van personeel en werd de werking van de Pensioen- en Compensatiekas doorgelicht.

Het moest echter niet altijd didactisch en vakgebonden zijn, er werd ook aandacht besteed aan cultuur, met een voorkeur voor heiligenlevens (H. Theresia, H. Margaretha, Bernadette van Lourdes, ...) en verre landen (reisverslagen en diavoorstellingen over Denemarken, Palestina, Mexico ...). Dichter bij huis werd voorgelezen uit werk van Gezelle:

... Hij was een dichter die de natuur beminde die dichtte over bloemen, diertjes, beken en weiden over koeien en peerden maar vooral in zijn gedichten God bewonderde in de natuur. Hij beminde zijn volk en zijn tale ...

Voor en kort na de oorlog is het opvallend hoeveel aandacht er gaat naar het moraliserende. Dit is wellicht te verklaren door de sterke band met het katholicisme. De proost en de katholiek geïnspireerde spreeksters en sprekers maakten dankbaar van dit medium gebruik om mee te delen hoe het moest en om wie van het rechte pad afweek, subtiel een duwtje in de goede richting te geven.

De eerste jaren zijn gekenmerkt door een enorm optimisme van de proost, hij beklemtoonde het standbewustzijn van de boerenbevolking en kan het niet laten de loftrumpet te blazen. Ik wil u zijn jubelwoorden niet onthouden.

In de vergadering van 03/09/1929 schetste hij het verschil tussen het leven op de buiten en het leven in de stad, hij heeft het over het weinig benijdenswaardig lot van de stedelingen:

... Hoeveel buitenmensen benijden de stadsbewoners. Nochtans daar is geen reden toe; zij zijn veeleer te beklagen in hun enge, bekrompene woningen, zonder genoegzaam licht en lucht, verre van Gods heerlijke, groene natuur, terwijl wij, buitenmensen, in onze gezonde, luchtige woningen en hofsteden, gezondheid en leven te koop hebben. daarom ook ziet ge bij helder weer de stedelingen steeds den buiten zoeken.

Hun bedrijf eveneens lokke ons niet aan: want de meisjes in hun doffe fabrieken of over hun naai- of schrijfmachien gebogen zullen geen zulke rozige wangen vertoonen als de boerenmeisjes, die steeds in beweging zijn en afwisselend werk verrichten. Daarom verheugen wij ons over onzen stand en denken wij ons terecht de gelukkigsten der wereld ...

In een voordracht van 29/06/1925 werd de boerenbevolking door E. P. Tillo gehuldigd als de kroon van 't kristen Vlaanderen, de hoop der toekomst. Eén klein voorbehoud: er dreigt gevaar, namelijk mode- en gemakzucht. Om die te voldoen, wijken vele jonge boerendochters uit naar de stad waar wel eens hun eer en deugd verloren gaan.

...Een goede raad ... houden wij ons integendeel bij onze velden en wezen wij terecht fier over onzen stand ...

Deze bezorgdheid, vooral voor de jeugd, en licht pessimisme zijn het kenmerk en de algemene ondertoon van de vooroorlogse jaren:

13/12/1928

E. H. Debeir (legeraalmoezenier) komt spreken over het kazerneleven:

... Hij leerde ons de gevaren kennen, aan dewelke de zonen en broeders bloot gesteld zijn, gedurende hun soldatenleven...

07/04/1929

E. H. Proost dringt aan op het lezen van de juiste lectuur:

... Alle huisgezinnen hoeven te doen aan lezing, maar aan goed lezing, wij mogen geen romanverslindsters zijn, maar lezen we bladen die ons vak aanbelangen, katholieke bladen, bijvoorbeeld "De Standaard" een dagblad die staatkundige-maatschappelijke-en economische belangen behartigt. , als d' Illustratie van "Ons Volk Ontwaakt" waarin we veel ontspanning vinden, en evenals boeken kunnen we ons genoeg verschaffen hier in de plaatselijke bibliotheek...

04/05/1930

E. H. Vandenberghe komt spreken over het kweken van varkens, na zijn voordracht verlangt hij nog het volgende te zeggen:

... Hij maant de moeders en oudere zusters aan te waken over de jongere kinderen dat zij niet op straat lopen, bij slechte maten geraken en ook inzonder op de hoeve waken over hun omgang met dienstboden, want het is treurig dat zoveel jonge kinderen in hun onwetendheid zoo vroeg bedorven worden...

23/04/1933

De spreekster, een zekere juffrouw Allaert behandelde de relatie moeder-dochter, ook hier werd een waarschuwend vinger geheven:

... Het (de dochter) weze vooral niet grillig nog ongehoorzaam wanneer moeder het noodig acht niet al te vrij te laten om feestjes bij te wonen of om kennis aan te knopen...

11/02/1934

De proost:

... Wij beleven een angstige tijd er wordt veel onwaarheid geschreven en verteld. Wij moeten niet al te nieuwsgierig zijn. Geen ophitsende gazetten lezen...

01/07/1934

Voordracht door mevr. De Merlier over de relatie moeder-grote zoon:

... Zij (moeder) heeft niet alleen voor de lichamelijke ontwikkeling te zorgen maar ook voor de zielsontwikkeling. Zijn nood begrijpen en hun volle vertrouwen hebben zoodanig dat zij in hun moeilijkheden en bekommernissen nopens allerhande dingen onder andere nopens het levensvraagstuk zich naar moeder zouden wenden waar zij ook de echte waarheid op kiesche wijze zullen kennen en begrijpen dat zij liefde moeten hebben voor de deugd...

20/12/1934

De moeders zelf werden aangemaand gepaste werkkledij te dragen:

... Zij (juffrouw Lamote, de spreekster) weet ons als boerinneke af te schilderen altijd netjes in kleedij passend bij ons werk. Alhoewel eenvoudig van goeden smaak getuigend. Altijd behoorlijk en zedig gekleed vooral des zomers op de akkers en tijdens den oogst. Dit alles doet ons meer achting genieten...

23/04/1939

Voordracht over het huwelijk, voor oudere en gehuwde leden, door de heer Ketele, onderwijzer:

... Moeder kan haar zoon veel achting laten hebben voor het meisje dat niet is gelijk den man. Het meisje zal weten dat het niet den hemel op aarde is "nen vent" want er komen meer zure dagen dan zoet en voor ons christen menschen is liefde zich geven en offeren anders is zij niet duurzaam...

De jaren '30 betekenden crisis in de landbouw, ook toen sprak men van overproductie, concurrentie uit het buitenland en hoge toltarieven. Een echt antwoord hierop was er niet, de proost vroeg de boerinnen niet te klagen en vertrouwen te stellen in de Goddelijke voorzienigheid. Ze moesten spaarzaam, edelmoedig en solidair proberen te zijn. De sprekers raadden aan te zorgen voor een uitstekende kwaliteit om zo nog een enigszins aanvaardbare prijs te krijgen voor hun producten. Verder werd er gevraagd om met vlijt door te werken, de moed niet te verliezen en het hoofd hoog te houden.

Hier en daar zijn de verslagen politiek getint:

01/07/1934

... Proost weet te herhalen hoe wij ook den oproep van onze bisschoppen volgen met deel te nemen aan katholieke actie...²

19/04/1936

... *Daarna een woordje over kiesstrijd. Wij vrouwen zullen meehelpen om een goeden uitslag...*³

03/12/1936

... *Oproep opdat alle boerenmeisjes en jongens zich bij de katholieke actiegroep zouden aansluiten...*⁴

Het koffiefest van 8 september 1939 werd uitgesteld omwille van de mobilisatie; alle vergaderingen komen in het teken van de oorlog te staan. Er werd steun gevraagd voor gezinnen getroffen door de oorlog, winterhulp werd uiteengezet en er werd gevraagd niet mee te doen aan woeker:

... Niet meedoen vooral in deze tijd aan woeker niettegenstaande zij zelf voor grote onkosten staan. Wanneer de vlaamsche boeren van België christelijk blijven dan vergaat Vlaanderen niet...

---

² Verwijzing naar een herderlijk schrijven van de bisschoppen, waarin dringend gewaarschuwd werd voor het fascisme.

³ Op 24/05/1936 werden in België parlementsverkiezingen gehouden, deze draaiden uit op een verpletterende nederlaag voor de traditionele partijen. De winst ging naar extremistische partijen van rechts (REX, VNV) en links (BWP).

⁴ 11/04/1937: REX, met als leider Leon Degrelle, had tussentijdse verkiezingen uitgelokt. Ze werden overtuigend gewonnen door premier Van Zeeland (katholiek blok).

Tijdens de oorlog werd verder gehamerd op het zedelijk peil van de jeugd.

08/12/1942

Met dank aan Willy Colpaert, die deze foto graag ter beschikking stelde.

De proost:

... richt zich tot de meisjes dat zij voor wat het huwelijk aangaat schoone boeken zouden lezen; raad vragen aan biechtvader en veel bidden want nu wordt veel geleerd op geen deftige manier...

08/09/1943

Voordracht van pater Nicefoor (Franciscaan) over de volgende onderwerpen:

- In deftige herbergen laten gaan;
- Cinemabezoek gevaarlijk evenals dansgelegenheden leidt tot lichtzinnig leven;
- Zedelijkheid in de kledij;
- De verkeerling.

Priesters hebben als plicht te waarschuwen, daarvoor zijn zij verantwoordelijk bij O. L. Heer.

23/04/1944

Pater Aerts (Dominicaan) zal vijf namiddagen les geven over opvoeding, in het kader van de zedelijkheids campagne gevoerd door de bisschoppen.

... Kinderen die half ontkleed lopen verliezen alle schaamtegevoel. Zij zullen later in hun lichtzinnigheid gemakkelijk erover gaan om oneerbare noden te volgen. Vader en moeder moeten baas zijn, moeder moet ingrijpen en zeggen zoo en niet anders voor hun later welzijn. Om raad en hulp mogen wij rekenen op onzen proost. Vervolgens leest hij wat Monseigneur schrijft. Gij Christen moeders wist gij welke inwendige moeilijkheden en gevaren slecht begrepen twijfels en moeilijk bedwongen schaamte gij voor de toekomst bereidt voor uw zonen en dochters door de onvoorzichtigheid waarmede gij er hen aan gewoon maakt bijna ontkleed te leven zoodat zij den kieschen zin van den zedigheid verliezen. Gij zoudt blozen voor uzelf en vol schrik staan voor de schande die gij uzelf aandoet en voor het kwaad dat gij berokkent aan uw kinderen die de hemel u toevertrouwde...

09/09/1945

De pers en haar gevaren:

... Leuze: "Geen blad in huis dat niet past bij 't kruis". De menschen worden altijd beïnvloed door hun dagblad; een katholiek blad beschouwt toestanden en politiek vanuit een katholiek standpunt. Als bladen op onze parochie die katholiek zijn vernoemen we : De Nieuwe Standaard, Het Nieuwsblad, Het Volk, De Gazet. Zijn niet katholiek: De Roode Vaan, Laatste Nieuws en alle neutrale bladen. De

roddelbladen hebben evenveel invloed, dus opgepast bij uw keuze, eerst inlichtingen nemen. De Parijsche zijn heel zeker af te raden...

05/06/1947

... E. H. proost waarschuwde tegen de staatsmiddelbare school van Torhout. Ze krijgen er wel godsdienstles, maar geen godsdienstige opvoeding. Hij maakte daarna propagande voor de naaischool ter plaatse, die heel degelijk is...

Na de oorlog, vanaf de jaren '50, brak er een nieuwe tijd aan. De wonden van de oorlog zijn geheeld, er werd gesproken over de bouw van nieuwe huizen en stallen, over het aanleggen van elektriciteit en waterleiding, over de introductie van de maïsteelt.

Revolutionair waren voor de boerinnen-huishoudsters de komst van de diepvries en het automatisch wassen. Een hele resem dagbladen, tijdschriften en later de televisie bracht hen de wereld op hun schoot.

De band met het katholicisme bleef, maar veel minder uitgesproken, kritischer, eerder onder de vorm van christelijk geïnspireerd zijn.

Het dalend aantal leden werkzaam in de landbouw en anderzijds de sterk doorgedreven specialisatie binnen de landbouw dwongen de vereniging in 1972 tot verruiming. De Boerinnenbond werd omgedoopt tot **KVLV** (Katholiek vormingswerk voor landelijke vrouwen) en stelde zich zo open voor een ruimer publiek (in Lichtervelde ligt de verhouding nu ongeveer 1/3 actief in de landbouw ten opzichte van 2/3 niet rechtstreeks actief)

Voor diegenen die actief zijn in de land- en tuinbouw werd arrondissementeel **AGRA** opgestart, een soort deelvereniging die zich specifiek naar het vak richt en voor bijscholing zorgt.

De agenda van de vereniging is nu eerder socio-cultureel te noemen. Toch is ze trouw gebleven aan haar roots en blijft ze een niet te onderschatten rol vervullen pedagogisch, socio-cultureel en sociaal.

Mijn wensen voor nog heel veel jaren mooi verenigingsleven zijn er alvast, mag ik mij hiervoor aansluiten bij de woorden van de eerste schrijfster, mevr. Maria Callewaert, die in 1924 het werkjaar afsloot met deze heilwens:

... Mochte het onder de kranige leiding van onzen heer proost, de ieverige werking van het bestuur en beladen met Godes Zegen, steeds voorspoediger worden...

Met dank voor de bereidwillige medewerking van het huidig bestuur van KVLV Lichtervelde.

Een speciaal woord van dank aan die generaties van ijverige schrijfsters met name Maria Callewaert, Lydie Dejonghe, Maria Lootens, Marie-José Verhelst, Rachel Malysse, Germaine Maenhout, Margriet Dewitte en de huidige schrijfster Martine Lamote, zonder wie de verslagen en dus ook dit artikel er nooit zouden geweest zijn.

L. Dries BOERINNENGILDE LICHTERVELDE VIERT HET 200e LID — 30 NOVEMBER 1955

Foto DRIES
Koningslo-Vilvoorde

Heemkundige kring